

HERBSZT ZOLTÁN (1959 – 1981)

ÚTON TOBOSO FELÉ

Lovamnak lassan mankók kellenek
Felettem gyűlnek kámzsás fellegek
S mint vaspatkó jégen,
számban elcsúszik a szó
Útam vége Toboso.

Összeötkölt szívemnek fájhat ez
Széthullanék de tart a lovagi mez
Pókos lábak visznek
Rocinantém furcsa ló
Útam vége Toboso.

Öreg földünk havat szórt fejére
Hamar beért a szelek vetése
Ha meghalok is, ne félj
Hozzád elvisz a hó
Útam vége Toboso.

VERS

Magadhoz mérettél.
Közös sorsod van
a hómezőn károgó varjakkal.
Kidoboltak minden faluból,
soha nem alhatsz már
meleg szénát zizegtető
padlásokon, se
szalonnás szájjal csókolt
szüreti menyecskék ölén.
Nótásszemű zsvány vagy
ellened prédikálnak
a vecseryés harangok.
Az ablakon-benézők
sóhajával lépsz tovább
mert csavargó hitedet
sáros dülökre zárják ki
a tűzhelyes szobákból
feketekendős vénasszonyok

BARÁTAIMNAK

Robogjatok napok
égnék és alszanak a lámpák
autón, motoron és gyalog
folyton csak érkezem
s megyek is tovább.
Bajt és poklot villával
hánytam félre,
szinte már napszámba szenvedek
napjaim börtöne fölött
úgy függ a lebukó nap
mint egy nagy lakat.
Messzi még pompás köntösöm
szürke pulóvereket hordok
csak még egy kicsit
nem kiválni
feledjen el tovavinni
az idő, ez az
álruhás igaztevő.

Barátaim, hozzátok szólok
e lapon, ugye nem
vagyok még hontalan
s gyengéden-őrző
szavatokban lakom?

ÉBREDÉS

A szeretők lassan kihűlnek
mint a felizzított kardpengék
szép pókháló szövődik köztük
amit nem tépnek el a gyengék

Én magányt szövök szorgalmasan
mígnem egyszer bebábozódok
és büszke vagyok fájdalmamra,
mint őseikre a lordok

Amit magamtól elszenvetek
miért szenvedjem mástól duplán?
álmaimra vigyázok
„a 2x2 józansága hull rám”

S leszek tébolyodott, rákos,
önmagam fojtó daganat,
lepke voltam egy nő kezén
s letépte nézd a szárnyamat

KÖLTŐK SORSA

Ez a nép
– ha firtatják miért él a medencében –
kacagányos lovasokra
hivatkozik, s arra, hogy
ők talán nem is így csinálták volna

Hát tessék
most tűz van és lobogás
öldökléssel kezdődik a honfoglalás
kit irtsunk még ki,
hogy helyünk legyen
magunkat talán,
s a mélyben lenn
lesz idő megkötni a megállapodást

Maradtam volna néma és gyerek
elvéttetem a dolgot.
De nékem szószék kellett
tömjénfüst és palást,
amiben felmutathatom

Most már tudom:
mi az igaz és mi a való.
Késő az ébredés
elszaladt velem a ló.
Tanár úr!
verés kellett volna nem biztatás
vagy csak egy intó szó
– ne vidd fiam, vigye más
EN
felvettem és hittem:
nem nehéz a teher
de tenyeremben megvan
a szögeknek a hely

NÉHAI P. S. KÖLTŐ ARCAI
(Lázbeszéd a holtak közül)

Verssé ölik a feltámadt népet,
kozákkard csillan az elbukó Napon,
füstölgő esőben fut az élet
s a távolban sülyed egy forradalom,

Becsukott tenyerem kagylóiban,
miként mélytengeri kagylóban a gyöngy,
arcom vízcseppbe fagyott képe van,
művem olvasóként pergeti közöny,

Patáktól horpadt bordáim ölén
mint a kutyák lábasába gyült vizen,
tutajként ringatózik egy levél,
s mint jövendő hősről, álmomban üzen.

*

álmomban arcomhoz szorítom
a földet ne lássam véres
repedéseit s a fák alatt
szerte heverő levelek
kimarjult testívét mikor
mint legyilkolt katonák
hallgatják az ágyúfüstös
mezők csendjét s messziről
mintha belőlük gőzölne a köd

jövendő hősről álmomban üzen
halálommal adtam el magam
soronként vesznek meg
jelszavak piacán s indulókra
áthúrozott lantomon saját
nótáit játssza el minden évtized
sas kannában pihen a magyar
szabadság s én félek
a földet arcomhoz szorítom

*

Verssé ölték a feltámadt népet,
esőben fekszünk, csontokból egy halom, :
ujjammal Júlia-füvet tépek,
testemből elvérzik a forradalom.

(1980-ban, a Soproni Füzetekben megjelent változat)

MAGÁNY

Én, ki tarajos hegyek zugaiban
bujócskáztam zöldfrakkos békákkal,
zabolátlan kölyökként álmodoztam
sárkányölő legkisebb királyfi
várának romjain,

most itt élek
sohanemvolt sziklán
tátott szakadékok foglyaként.

*

Gyermekkoromból lassan váltam ki,
úgy vastagodott rajtam a magány,
ahogy mentek el mellőlem a többiek.

Varázsló lehettem volna ...
csak mikor felhorzsolódtam
döbentem meg – anyag vagyok.

*

Arcom emberi alakú,
lelkemet idegen könnyek
vájják emberformájúra.

Az álmodó nem pihenhet,
magamagában nem lel helyet.
Paradicsoma az állandó kiűzetés.

ŐRSÉGBEN

Bokára hullott ingükben
mint a sorbaállított rabok,
nyárfák állnak az út mentén,
várják a kivégzőosztagot

– színt vall az elmúlás nekem,
itt talán te is megértenéd;
félek. Távíródróttá nyúlt
ideggel kapaszkodom beléd.

Őrzöm a fákat. Kölcsönös
viszony, gyilkos mellérendelés.
Postás nincs. Szél vitte a fák
utolsó átvérzett levelét.

CSENDESÁJKÚ NYÁR

Csendesajkú nyár
növekedik az utak bölcsőjében,
rügyszagok, lombszagok
gulyáját tereli a szél
a naplemente vörös
kútja felé.

Tölgyfákká nőtt az idő,
zöldágas bazárjaiban
tarka lepkék adják-veszik
jövendő évek nyárszagát,
reménykedve nézi magát
virág, bibe, porzó.

Én is így nézek
magamra, bizakodva,
hogy e tölgyderék-keménységű
létben megművelem
az emberségből nekem
jutott részt.

Ifjú éveim csikólobogású rétek,
hamar szaladtak rajtam át,
most előttem villannak
a férfikor nyiladékai,
ha rálépek itt egy útra,
nem ereszt már soha az erdő.

MAI KÖLTŐK

Egyszer ki kell mondani, hogy
valamiképpen mégis fontos az élet,
két pohár bor között el is hangzik
néha.

Rommá lőtt estéinken
mint üveg alá zárt láng
csak a bor virraszt poharunkban.
Hajdan szegényes szobákban tenyésztek
a költők, mi vígabb falak
közt búsulunk. Szidjuk a
lét összes formáit, mit fonák-
jára fordult agyunkkal
ferdén verünk vissza.

RÉGI KEDVESNEK

csalónak lenni a szeretetben
gondoltak-e rád sírásnál szebben
hordasz magadon párfányszín ruhát
hűvösödnek a becsapott mohák

zajongni mint a meggyulladt fenyves
ág-karjaid tűzbe törni kedves
kiáltani éveim hogy baj van
nem fulladni mint csend az avarban

s bántani mégsem tudlak láthattad
elengedtél – madarat a fagynak
de mindegy hiszen ég már az erdő
aludj míg nemalvó fiúnk felnő

aludj s kívánom legyen álmod
úzött vagy és vad boldogságod
soha többé ne keresd a lángban
nyugodj meg erdő vagyok s gyufám van

nyugodj meg kiabál a fenyves
fagyott madarat őrzök kedves
s nem lesz fiúnk régen tudod már
nyugodj meg csak csörren a pohár

PRIZMA-VILÁG

Arcomon ráncok varratai.
Tűnődöm, hogyan lettem ily bolond.
Úgy élek mint szemét a viharban
s epémre köként rakódik a gond.

Papírra freccsent agyvelőm a vers,
talán egy későn jövő nemzedék
– mint italszagomra most a barát –
szimatolva felüti rá fejét.

E koron, mint csúszdán gyermek ültem
s még szépnak látszott az ember baja.
A gyermek földet ért, a férfi már
töpreng, mitől kezd hullni a haja?

A SZERETŐKHÖZ

Illendően köszönjeteK
a nagyszarvú bogaraknak,
mossatok szájat
fenyő ízét úsztató csendben,
fohászkodjatok gyermekért
a dunántúli erdők
eretnek templomában

Így legyetek tiszták,
meztelen áldozói
hajnaltépte szerelemnek
első átlátszó könnyetek,
első véretek
első halk szavatok
adjátok a földnek

Ihassatok az ébredő
nap fürdővizéből,
táncoljatok vadméhek
lakodalmán,
arassatok kalapos férfiakkal
a sárgán ömlő mezőkön

csak a kuvik szavát
ne számoljátok
ha feketeszirmú éjszakákon
magában kiáltoz.

ŐRIZLEK VIRRASZTÓ ÉJEN

Fáradt vagy kedvesem,
az arcodról árnyékok néznek,
nyúlj el itt az ágyon,
míg elalszol, mesélek.
Langyos esőcske kocog
az ablakon,
dideregnek a fűszálak,
puhára csókolom a szádat,
hogY szép helyet találjon
magának az álom.
Aludj csak, most
nyugodt tó az arcod
a szíved csendes pihegés
nekem egy élet úgyis kevés,
majd őrzöm a tiédet
míg nekem ad az éjszaka.

VOLT SZERETŐK BALLADÁJA

Egykori szeretőimnek adom
e verset – úgylehet végrendelet.
Külön-külön lusta voltam írni,
kinyomva kapnak közös levelet.
Tudok már minden egykori fortélyt
amivel becsaptatok szép hugom,
tudom, hogy aki bízik az téved,
s hogy hol élek még mindig nem tudom.

Kézbesítendő most e kollektív
„elbocsátó szép üzenet”.
A név: csak egy-két monogram néhol.
Volt szeretőim, ágyban ügyesek,
vágy nyílnak céltáblái voltak
(bár nem mindegyik meg kell mondanom)
tudom azt is, hogy rám mit cseréltek,
s hogy hol élek még mindig nem tudom.

Sok a tudás mit töletek nyertem,
volt-szeretőim, kedvetlen rimák,
bár kevesebb közt egyet ha tudnék,
nem tépne keserű-gúnyos rímek
sora bennetek. Lehullott rólam
a vágy, szép szavait hazudom,
tudom, hogy a csalatás nem vétek,
s hogy hol élek még mindig nem tudom.

AJÁNLÁS

Megmondták mire vagyok a földön.
Villon mester, arcomat eldugom!
Bekerítenek a *körülmények*,
s hogy élek még mindig nem tudom.

LEEGYSZERŰSÍTVE

Az ember dolgai végére ér,
mindegy lesz, hogy simogatás,
vagy pofon az utolsó pillanat.
A csalódások később fájnak
igazán, s a halottnak szerencsére
nincsen emlékezete.

LÁTOMÁS

Anyám, fiad lőtt
vadakhoz lesz hasonló
kinyújtóztatják testét
vadászok a terítéken
elbomlott szemébe
javasasszony-kezed sem
tud már békét simogatni.
Futó őzekben leltem
hazát, így kellett magamat
mentenem, mert nem
lakott fegyver a kezemben
s a gyengeség szagától
vadulnak a kutyák.
Miért, hogy farkas
nem lehettem, ordas éjjelen
kedvvel vicsorgó?
reám a mézszagú
estek telepedtek,
belőlük szóttam volna
csendes világot.

HAJNALI SORTŰZ

Mint tüdőnlőtt szájából a vér,
úgy buknak belőlem a szavak:
félti rendjét, ki versben beszél,
mint tág egüket a madarak.

Mert fészkeből hull ki az élet
és görbe késként pendül a hold,
a lány ünök szoknyája tépet-
ten száll, gyalázd meg őket, bolond!

Futton-fusson ki álmában él,
testvérül vegyen szelíd vadat,
mert ha bűvös éjben nem is fél,
fegyvert emel rá a virradat.

SZAVAK ANYÁMRÓL

Anyám mellém ült,
s megsimogatott
    A ráncok tükörré lettek
homlokomon,
s úgy nevettem ismét, mint
lábat lógázó koromban annyiszor.

Kaput nyitott rajtam a nevetés,
a ráncok alól kiszabadultak
régi arcaim,
oly sok kétséggel, örömmel,
fájdalommal
amelyek már rég nem az enyéme.

Mára férfivé érlett e kor,
nem kértem én!
hisz kérés nélkül is miénk
e teremtés
minden vesszőfutása,
míg ki-ki biztos partot ér.

Durva bárddal faragtak
felnőtt lényé, sebeim
érzékenyek még a
simogatásra is.
Kutatok az emberekben,
hol őrzik apró önmagukat?

Rég voltam már tövistelen ág,
tisza patak, erdőszag.
Nehéz bomlás van szerveimben.
De tudok még
kékszemű szeretet lenni,
ha anyám mellém ül
    s megsimogat.

AZ UTOLSÓ KEDVESNEK

Nem számolom még hányszor feszít
főlem sátrat a nyár, de mit csináljak,
ha gondolatom megzavar.
Tudom, félbeszakad egyszer az arcodat
simító mozdulat
s nem leszek már csak, néhány szó
egy sírkövön.
Így lesz kedvesem, ne sírj,
bozontos szakállam simogasd meg,
kérlek és játsszunk szavakból
kirakósdit, ha kirakod; szeretlek,
én felemelem azt és kiszögezem
a csillagokra.

ELŐTTEM KÖNNYŰ FÜST A MEZŐ

Elöttem könnyű füst a mező.
Sorsom kószál itt,
messze révedő
szemmel nézem, hol bukik
a domb alá.
Szemelgetem az ősök sírjait
s köztük a magányt
fekete kalapba öltöztetem.
Nagyapám, dédapám
nem szólhat már.
Elhagyták egyszer az ekét
a félig hasadó tarló
közepén,
hadd rozsdásodjon felettük,
míg én megérkezem.
Jövök én, már jövök,
komor ruhába öltözök
s lassan lépkedek
most le kell térdelnem eléjük,
hogy megsimogassák fejem
mert elfáradt az ekém
s ló sincs eléje fogva már.
Lassan nyúlik a határ,
apáim ma megáldanak.

ELMOSTA ŐSZI ESŐ

Ránctalanul,
köszönve az időseknek
ideje már elmennem.

Elered az eső
ha az utcára lépek,
megcsúsznak a fékező buszok,
mit perlekedjem az istennel,
ha záporok is elvernek.

Bárki néz rám, elfordulok,
én lettem tán furcsa ...
Megnéztem a naptárt,
kedd van – tíz év múlva
elkezdek öregedni.

Nektek adom kalapom,
nyakkendőm és kedvenc ruhám
őrizzétek üveges szekrényben
emlék és remény gyanánt

egyszer még visszajövök

TESTAMENTUM (töredék)

Testvérem nem volt, ilyen-olyan
rokonok pedig kevésbé szerettek
rátok hagyom hát e testámentumot
barátaim, kik megpróbáltatok velem jönni
s legtöbbször csak a lábnyomomban
fészket rakott szél lett társatok.
Ne haragudjatok ezért, sietős utam volt.
Barátaim, szívetekben ugye
ott még a szállásom, hol
pohár sörökkel és őszinte
szavakkal vendégeltetek!
Mindezért rátok hagyom

.....